

۲۰۱۳/۰۷/۳۰

دكتور على محمد زكريا

کرونولوژی رویداد های مهم افغانستان

بخش اول

امیر عبدالرحمن خان

۱۸۸۰ الی ۱۹۰۱

جولای ۱۸۸۰ میلادی

سردار عبدالرحمن خان پسر امیر محمد افضل خان از سمرقند بکابل آمده و طی دربار مجلی جنرال سٹیوارت، جنرال رابرتس و گریفین تفویض اداره افغانستان را به عبدالرحمن خان اعلان کردند که از طرف نماینده عبدالرحمن خان (سردار محمد یوسف خان) که در مجلس حاضر بود قبول شد.

۲۷ جولای ۱۸۸۰ میلادی

جنگ میوند بین قوای انگلیس به قوماندانی جنرال بروز و نیروی سردار محمد ایوب خان در گرمای طاقت فرسا رخ داد که به شکست عمومی قوای برتانیه انجامید.

۳۰ مارچ ۱۸۸۵ میلادی

کلنل کوماروف روسی با چهار هزار افراد خود بر پنجه حمله کرد بعد از برخورد قوای غیر مساوی نیروی هزار نفری افغانی بقتل رسیده و روسها بر پنجه دست یافتند.

۱۲ نومبر ۱۸۹۳ میلادی

هیئت برتانوی در مورد سرحدات شرقی و جنوبی افغانستان از واکهان تا سرحد ایران (خط دیورند) موافقتنامه ایرا با امیر به زور و جبر و تهدید به مقاطعه و جنگ به امضاء رسانید که بعداً بنام موافقتنامه دیورند شهرت یافت و تنها دره کنر، اسمار، بیرمل و وزیرستان جزء افغانستان شناخته شد.

۱۸۹۵ - ۱۸۹۶ میلادی

امیر عبدالرحمن خان کافرستان را که امروز نورستان نامیده می شود فتح کرد و دین اسلام رت در آنجا برقرار ساخت.

امیر حبیب الله خان سراج الملت و الدین

۱۹۰۱ - ۱۹۱۹

اول اکتوبر ۱۹۰۱

امیر عبدالرحمن خان که به تاریخ ۲۲ جولای ۱۸۸۰ به سلطنت رسیده بود به سن پنجاه و پنج سالگی در باغ بالای کابل چشم از جهان فرو بست.

مراسم تدفین "امیر عبدالرحمن خان" توسط پسر ارشدش "شهزاده حبیب الله خان" در باغ زرنگار کابل صورت گرفت.

د پائو شمیره: له ۱ تر ۷

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼونه: دلېکنډي د ليکنيزې بڼې پاڼوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

۴ اکتوبر ۱۹۰۱

پس از حصول بیعت از ارکان دولت حبیب الله خان به عنوان جانشین پدر زمام امور مملکت را بدست گرفت و تخت نشینی امیر جدید بعداً به تاریخ ۱۳ اکتوبر در کابل اجرا شد. یکی از اولین کارهای امیر رسیدگی به احوال زندانیانی بود که در محابس کشور و سیاه چاه ها نگهداشته شده بودند، و آنهایی که اتهام و یا فیصله ای در باره شان موجود نبود از محابس رها شدند.

آن عده اشخاصی که در داخل و یا خارج کشور تبعید شده بودند در مورد شان فرمانی صادر شد تا به افغانستان برگردند و ملك و جايداد شان برای شان اعاده شود.

۱۹۰۳

مکتب حبیبیه برای نخستین بار در کابل تأسیس شد. در بدو تأسیس تعداد شاگردان آن ۲۶۹ نفر و معلمین آن ۵۵ نفر بود

۱۹۰۳ جنوری

مکماهون وارد سیستان شده اعلان کرد که از جمله ۷۰۰۶ میل مربع اراضی این سرزمین ۴۱۵۳ میل مربع آنرا به افغانستان و ۲۸۴۷ میل مربع آن را به ایران واگذار شده است.

۱۹۰۴

سردار عنایت الله خان پسر امیر جهت بازدید از هند عازم این کشور شد.

۲۱ مارچ ۱۹۰۵

امیر حبیب الله خان و سر لوندین قراردادی را عقد کردند که به موجب آن امیر در مورد امور داخلی و خارجی کشور تمام قراردادها و تعهداتی را که بین دولت انگلیس و امیر عبدالرحمن خان عقد و مطابق آن عمل و اجراءات می شد یکبار دیگر متقبل گردید. نماینده برتانیه نیز به نوبه خود چنین قبولی را که بین دولت متبوعه او و امیر عبدالرحمن خان تعهد شده بود کاملاً قبول و عمل خود را مطابق آن کمافی السابق ثبت قرارداد کرده علاوه نمود که دولت انگلیس مخالف این تعهدات به هیچ وجه رفتار نخواهد کرد.

۱۰ اپریل ۱۹۰۵

حکمت کلنل مکمهون راجع به تقسیم آب هیرمند که موافقت طرفین افغانستان و ایران نیز در زمینه حاصل گردید. به اساس این موافقتنامه ثلث آب دریای هیرمند و بیشتر از ثلث اراضی سیستان از افغانستان جدا و به ایران داده شد فلذا باز هم موضوع نزاع بین دو کشور دوام کرد.

۱۹۰۶

نشر جریده سراج الاخبار آغاز و صرف يك شماره آن بچاپ رسید و بعداً در سال ۱۹۱۱ این جریده مجدداً به مدیریت و رهبری محمود طرزی طبع و تا سال ۱۹۱۹ نشر آن دوام کرد.

۱۹۰۷

فابریکه برق آبی جبل السراج بنیان گذاری شده و به سال ۱۹۱۴ به تولید آغاز کرد.

۲ جنوری ۱۹۰۷

بعد از عقد معاهده ۱۹۰۵ با انگلیس امیر مسافرتی به هند کرد و به این ترتیب خودش را بکلی از خطر برتانیه مأمون شمرد.

۳۱ اگست ۱۹۰۷

قراردادی که میان برتانیه و اتحاد شوروی عقد گردید امیر حبیب الله خان را از تجاوز روسیه نیز مأمون گردانید.

۱۹۰۹

د پانو شمیره: له ۲ تر ۷

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلېکنې د لېکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

مکتب حربیه در کابل تأسیس شد که استادان افغان و ترکی در آن تدریس میکردند. این مکتب دارای شش صنف بوده و تعداد مجموعی طلبه آن در ابتدا به ۱۵۰ نفر می رسید.

۱۹۰۹

حزب سری ملی تأسیس گردید. هدف اصلی این حزب از بین بردن امیر و تأسیس دولت مشروطه در کشور بود.

۱۹۱۰

یتیم خانه کابل تأسیس شد.

۱۹۱۱

شفاخانه ملکی کابل تأسیس گردید و توسط اطبای ترکی بکار آغاز کرد این شفاخانه در ابتدا ۲۵ بستر داشت.

۱۹۱۱

امیر فرمانی بدستخط خود صادر کرد مبنی بر اینکه نفری میز حضور و غلام بچه های خاص و حضوری بدون لباس فراکوت برای صرف غذا به میز حضور، آمده نتوانند.

۱۹۱۲

در اثر بد رفتاری والی، قضات و سائر مامورین دولت، مردم قندهار قیام کردند که با میانجیگری موسفیدان و ملا ها این شورش خاتمه یافت.

۱۹۱۲

با تشکیل يك هیئت مختصر قانون گزاری نظامنامه های تذکره، عروسی و تعذیه داری تدوین گردید.

اواخر سال ۱۹۱۲

مردم پکتیا نظر به رفتار شدید والی بر ضد دولت قیام کردند که تا اوائل ۱۹۱۳ یعنی پنج ماه طول کشید تا بالاخره این شورش با مفاهمه بین رهبران شورش و دولت رفع گردید.

۱۹۱۳

فابریکه پشمینه بافی کابل اساس گذاشته شد و به سال ۱۹۱۶ به تولید آغاز کرد.

۱۹۱۴

با صدور فرمانی از جانب امیر مال و جایداد مردم هزاره برای شان اعاده شد.

۲۴ اگست ۱۹۱۴

هنگام جنگ جهانی اول (۱۹۱۴-۱۹۱۸) امیرحبيب الله خان طی دربار عام در قصر ستور(عید رمضان ۱۳۳۲ قمری) بی طرفی افغانستان را اعلان کرد.

۲۶ سپتامبر ۱۹۱۵

هیئت های سیاسی المان، اتریش و ترکیه با نامه هایی از ویلهلم دوم امپراتور آلمان و محمد رشاد سلطان ترك به افغانستان آمده و اتحاد باهمی را علیه دولت برتانیه پیشنهاد کردند. این هیئت مشترک تا ۲۲ می ۱۹۱۴ به افغانستان باقیماند در نتیجه امیر حبيب الله خان هیئت سیاسی دول مذکور را با جواب منفی رجعت داد.

۱۹۱۸

برای از بین بردن امیر يك تعداد اشخاص با عبدالرحمن خان لودی سر محرر سراج الاخبار در شب جشن تولد امیر برنامه ای ترتیب کرده بودند و در همین شب بر موتر او که از شوربازار عبور می کرد با تفنگچه فیر کردند که در نتیجه این اشخاص دستگیر و محبوس شدند. بعداً در سال ۱۹۱۹ این محبوسان با سائر روشنفکران از بندیخانه رها گردیدند.

۱۹۱۸

د پانوی شمیره: له ۳ تر ۷

افغان جرمن آنالین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

در معاهده صلحی که بین دولت جدیدالتأسیس اتحاد جماهیر شوروی و جرمنی عقد گردید، در ماده هفتم آن راجع به استقلال افغانستان و ایران خوانده می شود (دولت ایران و افغانستان باید مستقل بوده و ضمیمه هیچ دولت دیگری نگردند و دول امضاء کنندگان صلح موظفند که استقلال سیاسی و اقتصادی و تمامیت ارضی دو مملکت ایران و افغانستان را محترم شمارند).

۲۰ فروری ۱۹۱۹

هنگامیکه امیر با درباریان خود در کله گوش لغمان مشغول تفریح بود شب پنجشنبه ساعت ۳ بعد از نصف شب در حالیکه امیر خواب بود طرف راست پشانی او با ضرب گلوله مورد اصابت قرار گرفت و به این ترتیب بعد هژده سال سلطنت حیات امیر خاتمه یافت.

۲۱ فروری ۱۹۱۹

اعلان پادشاهی سردار نصرالله خان و ورود سردار عنایت الله خان (معین السلطنه) پسر امیر به جلال آباد و بیعت او به کاکایش یعنی سردار نصرالله خان (نائب السلطنه) صورت گرفت.

سلطنت شاه امان الله خان فروری ۱۹۱۹ – جنوری ۱۹۲۹

۲۱ فروری ۱۹۱۹

عین الدوله شهزاده امان الله خان پسر امیر در کابل اعلان سلطنت کرد.

۲۸ فروری ۱۹۱۹

نائب السلطنه (سردار نصرالله خان) بیعت نامه خود را از جلال آباد برای عین الدوله (امیر امان الله خان) بکابل فرستاد.

امیر جدید مرام دولت خود را توسط اعلامیه های طبع شده به مردم شرح داد که عبارت بود از:

■ اول: حصول استقلال کشور.
■ دوم: و طی خطابه ای خود را فرزند خون خواه پدر معرفی کرد.

۳ مارچ ۱۹۱۹

امیر امان الله خان طی نامه ای به نائب السلطنه برتانیه در هند لارڈ چلسفورد از پادشاهی خود اطلاع داده و اضافه نمود که باید در معاهده ۱۹۰۵ دولتین تجدید نظر شود و هم اینکه افغانستان برای عقد يك معاهده جدید با دولت انگلیس به اساس حقوق مساوی طرفین آماده می باشد.

۸ مارچ ۱۹۱۹

نائب السلطنه و معین السلطنه توسط موتر از جلال آباد به کابل آمده سر راست داخل سراچه حرمسرای ارگ شدند. معین السلطنه در محبس سراچه با عابله خود یکجا شده و چهار ماه را در این محبس گزرانید. نائب السلطنه به برج شمالی ارگ و بعد به خانه ای که به (جر ثقیل) معروف بود انتقال داده شد.

۲۷ مارچ ۱۹۱۹

دولت شوروی استقلال افغانستان را به رسمیت شناخت.

۱۳ اپریل ۱۹۱۹

امیر امان الله خان رسماً استقلال افغانستان را اعلان و آوردن اصلاحات را در مملکت وعده داد.

۴ می ۱۹۱۹

د پانو شمیره: له ۴ تر ۷

افغان جرمن آنلین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلېکنې د لېکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

جنگ سوم افغان و انگلیس (جنگ استقلال) در محاذ خیبر، قندهار، پیوار و تل توسط افغان ها آغاز گردید. جبهه خانه تل مربوط قوای انگلیسی با شلیک توپی توسط جنرال محمد نادر خان انفلاق کرده و سپاه افغانی داخل این شهر شدند.

۳ جون ۱۹۱۹

متارکه جنگ بین قوای افغانستان و برتانیه از طرف امیر امان الله خان اعلام شد.

۸ اگست ۱۹۱۹

معاهده صلح در راولپندی توسط هیئت افغانی بریاست علی احمد خان لویناب وزیر داخله و هلتن گرانٹ در پنج ماده امضاء شد.

۱۷ اپریل ۱۹۲۰

کنفرانس منصوری به منظور عادی ساختن روابط برتانیه و افغانستان در پایان جنگ و امضای معاهده دوستی بین دو کشور دائر شد که تا ۱۸ جولای دوام کرد. ریاست هیئت افغانی را در این کنفرانس محمود طرزی و از انگلستان را سرهنری دابس سکرتر امور خارجه هند به عهده داشتند.

۲۱ می ۱۹۲۰

نائب السلطنه به دلیل ضعف و بیماری در محبس جرثقیل چشم از جهان پوشید و در قول چکان نو آباد ده افغانان کابل دفن شد.

۲۴ جولای ۱۹۲۰

هیئت افغانی در کنفرانس منصوری بدون آنکه قراردادی بین طرفین عقد شده باشد هند را ترك و به تاریخ اول اگست به کابل مراجعت کرد.

۱۸ سپتمبر ۱۹۲۰

اولین پیام تلگرافی از طرف امیر امان الله خان عنوانی "ولادمیر لینن" رهبر دولت کمونیستی شوروی فرستاده شد.

۲۰ جنوری ۱۹۲۱

سر هنری دابس به منظور برقراری روابط سیاسی وارد کابل شده و با محمود طرزی معاهده فیما بین دولت برتانیه و دولت افغانستان را در داخل ۱۴ ماده به تاریخ ۲۲ نومبر ۱۹۲۱ بعد از آنکه مذاکرات یازده ماه به طول انجامید امضاء کردند. اما بعداً پارلمان انگلستان از تأیید این معاهده ابا ورزید.

۲۸ فروری ۱۹۲۱

معاهده مؤدت و دوستی بین دولت مستقل افغانستان و اتحاد جماهیر شوروی امضاء شد.

۲ مارچ ۱۹۲۱

امضای معاهده مؤدت و دوستی بین افغانستان و دولت جمهوری ترکیه در مسکو.

۳ جون ۱۹۲۱

قرارداد تأسیس روابط سیاسی بین دولت مستقل افغانستان و دولت پادشاهی ایتالیا عقد شد.

۲۲ نومبر ۱۹۲۱

عقد عهدنامه دوستی و تأسیس مناسبات تجارتي بین محمود طرزی رئیس هیئت افغانی و سر هنری دابس برتانوی که بر مبنای این معاهده استقلال افغانستان از طرف انگلیس تصدیق و هم مناسبات سیاسی و تجارتي بین دو کشور برقرار گردید.

۲۸ اپریل ۱۹۲۲

د پانو شمیره: له ۵ تر ۷

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

مناسبات سیاسی با فرانسه قایم گردید.

۹ سپتمبر ۱۹۲۲

موافقتنامه ای به امضاء رسید که به اساس آن امتیاز حفریات آثار باستانی افغانستان به فرانسه سپرده شد و همچنین فرانسوی ها در شقوق فرهنگی و صحتی افغانستان سهم فعالی گرفتند و شاگردان افغان به فرانسه اعزام شدند.

۳ فروری ۱۹۲۳

لیسه امانیه (لیسه استقلال) با رسیدن چهار معلم فرانسوی از پاریس منجمله آقای Tenebre بعنوان مدیر، در کابل تأسیس شد.

۲۱ جولای ۱۹۲۳

نظامنامه اساسی دولت علیه افغانستان که در ابتدا در لویه جرگه جلال آباد در سال ۱۳۰۱ متشکل از ۸۷۲ نماینده به اشتراك اعضای شورای دولت، نمایندگان مردم ولایات ننگرهار، لغمان و کنر تحت بحث و مذاکره قرار گرفته بود بعداً در این لویه جرگه بزرگ شهر کابل شامل ۷۳ ماده تصویب و نافذ شد.

۱۹۲۴ اوائل

ملا عبدالله معروف به ملای لنگ به همکاری ملا عبدالرشید موضوع قانون جزاء را که اخیراً در کشور طرف تطبیق قرار گرفته بود، خلاف احکام شریعت تلقی کرده و به اغتشاش آغاز کرد تا بالاخره ملا عبدالله و ملا عبدالرشید دستگیر و به همراه ۲۵ تن دیگر از رهبران شورش به ماه می ۱۹۲۵ که از طرف محکمه نظامی به مرگ محکوم شده بودند تیر باران شدند.

۷ جون ۱۹۲۶

امیر امان الله خان لقب (شاه) را برای خود اختیار کرد.

۱۹۲۷

نشر اولین جریده غیر دولتی بنام (انیس) توسط غلام محی الدین انیس در کابل.

۱۰ دسمبر ۱۹۲۷

شاه به اتفاق ملکه ثریا و يك عده رجال دولت به هند، مصر، ایتالیا، آلمان، پولیند، انگلستان، روسیه، ترکیه و ایران مسافرت کرده و در ماه جون ۱۹۲۸ به وطن مراجعت نمودند.

جولای ۱۹۲۸

شاه امان الله توسط يك اعلامیه هژده ماده ای به ترك حصه بزرگ اصلاحاتی که خود در ده سال اخیر به پیاده کردن آنها در کشور اقدام کرده بود تصمیم می گیرد. عمده ترین این اصلاحات را می توان قرار آتی بر شمرد:

- تغییر دادن لباس سنتی مردم به لباس اروپائی،
- انتخاب بیرق جدید، تعلیم یکجائی پسران و دختران،
- تغییر دادن روز تعطیل هفته از جمعه به یکشنبه و رفع حجاب.

۲۹ اگست ۱۹۲۸

لویه جرگه در پغمان دائر گردید و طی آن يك تعداد نظامنامه ها و بیرق سه رنگ افغانستان تصویب شد.

۲ اکتوبر ۱۹۲۸

بعد از اعلان رفع حجاب، ملکه ثریا در يك مجلس عام برقع را از رویش بدور انداخت.

۱۴ نومبر ۱۹۲۸

حبیب الله کلکانی ولسوالی سرای خواجه را تاراج و به قصد حمله جانب کابل (شهرآرا) روان شد.

۱۴ جنوری ۱۹۲۹

د پانوی شمیره: له ۶ تر ۷

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلېکنی د لېکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

شاه امان الله خان با يك عده از اعضای خانواده و افراد غير خانواده پایتخت را ترك کرده به سواری موتر جانب قندهار حرکت کرد.

۱۶ جنوری ۱۹۲۹

معین السلطنه سردار عنایت الله خان که بعد از بیرون شدن شاه امان الله خان از پایتخت به مدت سه روز در ارگ شاهی زمامداری کرد با عقد قرار دادی با خانواده خود توسط طیاره، افغانستان را به تاریخ ۱۷ جنوری ترك کرد.

امیر حبیب الله کلکانی جنوری الی اکتوبر ۱۹۲۹

۱۷ جنوری ۱۹۲۹

به حوالی ساعت دو و نیم بعد از ظهر دروازه های ارگ باز و شورشیان مربوط حبیب الله کلکانی داخل و ارگ را به تصرف درآوردند.

۱۹ جنوری ۱۹۲۹

بعد از استعفای عنایت الله خان از پادشاهی، حبیب الله کلکانی امور مملکت را به عنوان امیر بدست گرفته و بعد از چند روز کابینه خود را اعلان کرد که در آن سید حسین به حیث نائب السلطنه و وزیر جنگ، حمیدالله برادر امیر به حیث معین السلطنه، صاحبزاده عطاالحق وزیر امور خارجه، شیرجان وزیر دربار و میرزا مجتبی خان مستمندی وزیر مالیه مقرر شدند.

۱۹۲۹ می

در اولین جشن استقلال زمامداری خود امیر حبیب الله کلکانی با لباس نظامی از منبر چوبین در دهمزنگ کابل بیانیه ای ایراد کرد و گفت (برادر ها امروز جشن استقلال افغانستان است، این جشن نه از امان الله خان و نه از حبیب الله است. این جشن از شما مردم است که استقلال وطن خود را به شمشیر گرفته اید و با شمشیر آنرا نگه می دارید. جشن به شما و تمام مردم افغانستان مبارک باشد. بروید بامان خدا).

۲۰ می ۱۹۲۹

والی علی احمد خان که از جانب شاه امان الله خان به منظور فرو نشاندن شورش به مشرقی اعزام شده بود به مجرد شنیدن خبر استعفای شاه از مقام سلطنت، در آن ولایت اعلان پادشاهی کرد و دستار پادشاهی توسط روحانیون با نفوذ بر سر او بسته شد، اما بزودی در اثر بغاوت مردم به جانب پشاور فرار و از آنجا عازم هند برتانوی گردید.

۲۴ می ۱۹۲۹

امان الله خان با لشکری که تعداد آن بیش از ده هزار نفر بود به سوی کابل حرکت کرده، در فاصله بین مقر و غزنی با مخالفت جدی مردم بر خورد و در همین وقت شاه به ترك افغانستان تصمیم گرفته و عازم هند برتانوی گردید.

پایان بخش اول

ادامه دارد

د پانوی شمیره: له ۷ تر ۷

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ